

MINDRE MEDDELELSER

Nedenfor gengives et Antal ornithologiske Iagttagelser, som er indsendt siden forrige Samling af Mindre Meddelelser (D. O. F. T., XXX, 1936, p. 221—228). Med Undtagelse af Best. K. LØPPENTHIN, Gribskov pr. Fredensborg og Orlogskaptajn, Fyrinspektør A. H. VEDEL, København, er alle Meddelere Medlemmer af D. O. F. Red.

Et Besøg paa Knotten. Noter om Svartbag, *Larus marinus*, som dansk Ynglefugl.

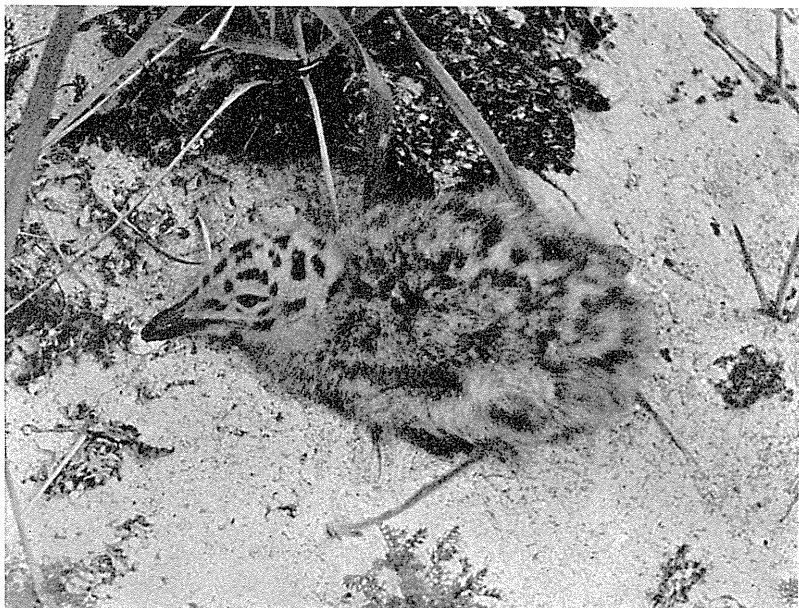
Før Svartbagen 1930 konstateredes som dansk Ynglefugl¹, kendtes af Redefund fra Danmark kun C. GRILL's fra Bosserne 1871, men skønt denne Meddelelse kan lyde særdeles sandsynlig, er den oftere draget i Tvivl. Æggene er blevet omtalt som store Sølvmaageæg og er senere forsvundet; da den GRILL'ske Samling i Efteraaret 1936 kom til Zoologisk Museum, indeholdt den i alle Tilfælde intet dansk Svartbagkuld. — I de senere Aar iagttages voksne Svartbage ofte i Yngletiden ved Øerne Øst for Samsø og i Stavnsfjord, men noget tilforladeligt Bevis for at de skal have ruget foreligger ikke; de har heller ikke gjort Indtryk af at have haft faste Standpladser, hvilket uvægerlig havde været Tilfældet, hvis det havde drejet sig om Ynglefugle; de har ikke været urolige og advarende, kun forsigtige. Utvivlsomt er Svartbagene simpelthen tiltrukket af de rige Næringsmuligheder, bl. a. af den stadig voksende samske Ederfuglebestand.

Ved Læsø er Billedet et ganske andet. Formentlig kan Svartbagen anses for blivende Ynglefugl her. 1930 iagttoges 3 gamle Svartbage paa Knotten 6. Juni, og 1 Rede med 3 Æg blev fundet (RASMUSSEN, 1931); ganske vist saas ingen af Svartbagene ligge paa Reden i de 3 Timer, Iagttagerne opholdt sig paa Øen, men for det første var Æggene større og navnlig bredere end Æg af Sølvmaage, *Larus argentatus*, og for det andet iagttoges denne Art — den eneste overskuelige Fejlkilde — saavel som Sildemaage, *Larus fuscus*, overhovedet

¹ S. RASMUSSEN: Svartbag, *Larus marinus* L., som dansk Ynglefugl. D.O.F.T., XXV, 1931, p. 125—127.

ikke. 1932 iagttoges 8 à 10 Svartbage ved Knotten 5. Juni, og 2 Reder med hver 2 Æg blev fundet¹.

For at undersøge Forholdene paa Knotten, specielt med Henblik paa de ynglende Svartbage, foretog Undertegnede 7. Juli 1937 en Ekskursion til Øen, som jeg — skønt den ikke er dannet i de seneste Aar — ikke fandt afsat paa noget af de mig foreliggende Generalstabskort, i alt Fald ikke som

B. LØPPENTHIN fot.

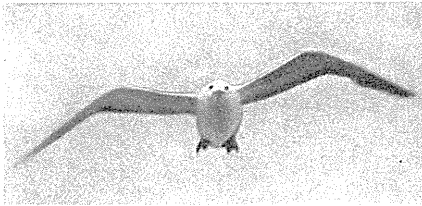
Fig. 1. Svartbag, *Larus marinus*, pull. Knotten, 7. Juli 1937.

Stedet ser ud nu. Knotten danner den sydøstlige Begrænsning af den fladvandede Bugt Bløden ved Østlæsø, hvis Bundforhold i nogen Grad svarer til Navnet. Adskilt fra selve Læsø ved et 50—100 m bredt Sund strækker Øen sig ca. 1 km i sydvestlig Retning. Nordenden er smal, ganske lav og fri for Plantevækst, men Størstedelen af Knotten er et Par m høj, og Vegetationsbilledet er det sædvanlige paa lave, sandede Lokalteter ud

¹ A. SCHARLING in litt., 14. Oktober 1932. Se ogsaa S. RASMUSSEN: Nogle ornithologiske Notitser fra Læsø og Nordre Rønner fra Sommeren 1932. D. O. F. T., XXVI, 1932, p. 138—140.

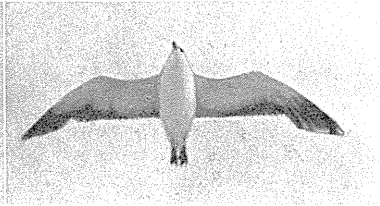
mod det aabne Hav. Mod Syd opnaar Øen en Bredde af 50—100 m, hvorefter følger et Stykke Fladvand og endelig Sandbankens sydligste Ende, der fremtræder som en særlig lille Ø.

Da jeg paa ovennævnte Dag havde tilbagelagt ca. Halvvejen af den km eller saa, der er den sædvanlige Vadevej til Knotten, stillede den første Svartbag, der kaglende kredsede frem og tilbage med alle Tegn paa Uro, og under det 5 Timer lange Ophold paa Øen lykkedes det mig at observere indtil 8 voksne Svartbage i Luften paa engang. Ungfugle iagttoges

B. LÖPPENTHIN fot.

Fig. 2.

B. LÖPPENTHIN fot.

Fig. 3.

Fig. 2. Svartbag, *Larus marinus*, ad. Fuglen er i Færd med at slaa efter Iagttageren. Knotten, 7. Juli 1937.

Fig. 3. Svartbag, *Larus marinus*, ad. Knotten, 7. Juli 1937.

ikke og andre Stormaager heller ikke, hverken gamle eller unge. Svartbagene opholdt sig paa den sydlige, brede Del af den »store Knot«, og gennem Kikkert kunde jeg her udpege 3 Standpladser, hver Tilholdssted for sit Svartbagpar og med temmelig ringe indbyrdes Afstand. Tomme Reder, der næppe tænkelig kan have været andet end Svartbagreder, iagttoges ogsaa i dette Omraade, men af Yngel saa jeg forøvrigt kun 1 stor Dununge (Fig. 1), som fandtes ringmærket (Skovgaard, 1909 B). Svartbagene var meget urolige, særlig mens jeg opholdt mig omkring Standpladserne; de fløj skrigende og kaglende omkring og slog efter mig med en Ihærdighed, som de ikke vilde præstere udenfor selve Ynglepladsen.

Utvivlsomt yngler Svartbagen ogsaa andetsteds ved Læsø. Da jeg 9. Juli 1937 færdedes i Fladvandet Vest for Kringelrøn og Hornfiskrøn, havde jeg ustandselig gamle Svartbage kredsende over mig; de skreg en Del og udstødte til Tider deres kaglende Fareskrig, men de angreb ikke. Udfor Storholm iagttoges 8 mindst 3aarige Fugle paa engang; udfor Tagholm saas

10 Voksne + 1 brunrygget (2aarigt) Eksemplar i Luften samtidig; Syd for Hornfiskrøn iagttoges 2 udfarvede Fugle. 1aarige Svartbage, der jo ellers er almindelige i de oversomrende Flokke af ikke-ynglende Stormaager, bemærkedes overhovedet ikke. Sikre Tegn paa Ynglen i dette overmaade fladvandede Omraade observeredes ikke, men sandsynligvis findes en Rugeplads for Svartbag paa en lille Ø eller tør Grund et Stykke Syd for Læsø, hvis Navn jeg skal undlade at nævne, for Sikkerhed foreligger. — — Paa Nordre Rønner meddelte Fyrpasser H. CHR. HANSEN mig, at Svartbagen havde ynglet paa Burfeld, dog næppe 1937. 8. Juli iagttog jeg nogle Svartbage ved Øerne, men de reagerede ikke som bofaste Fugle; det var utvivlsomt kun Omstrejfer.

Udover Svartbagen fandt jeg følgende Fuglearter ynglende paa Knotten:

Stormmaage, *Larus canus* — — Henad 100 Par ynglede paa »Store Knot«, ca. 10 Par paa »Lille Knot«. Arten ynglede ikke 1930 (RASMUSSEN); 1932 fandtes enkelte Reder (SCHARLING).

Hættemaage, *Larus ridibundus* — — 200 Par eller lidt mere ynglede paa »Store Knot«, nogle faa Par paa »Lille Knot«. Arten ynglede ogsaa 1930 og 1932.

Sandterne, *Gelochelidon nilotica* — — Ca. 30 Par ynglede paa »Lille Knot«; 10 Dununger fandtes, men de fleste Reder indeholdt Æg. Arten iagttoges ogsaa 1930, men Reder konstateredes ikke dengang (RASMUSSEN). Egentlig er Sandternens Yngleforekomst paa Knotten af nok saa stor Interesse som Svartbagens, der har mere lokalfaunistisk Betydning for Danmark som den eneste hidtil kendte, sikre Svartbaglokalitet i Landet. Hvad Sandternen angaar, er Knotten uden Tvivl Artens nordligste Yngleplads i Verden, en Udløber fra de i Forvejen mærkelig talrige jyske Bestande af dette udpræget sydlige Element i den danske Fauna. Udover et ganske enkelt Fund er Fuglen fuldstændig ukendt i det øvrige Skandinavien og meget sjælden Strejfgæst til England. De nærmeste større Ynglepladser i Nutiden findes i Sydeuropa.

Splitterne, *Sterna sandvicensis* — — 12 Reder med Æg fandtes paa »Lille Knot«.

Dværgterne, *Sterna albifrons* — — En halv Snes Par ynglede paa »Store Knot«. Rederne indeholdt Æg.

Havterne, *Sterna macrura*, og Fjordterne, *Sterna hirundo* — — Flere Hundrede Par ynglede. Havterne var langt i Overtal; skønmæssig udgjorde Fjordterne kun ca. 10 %. Æg og Dununger iagttoges overalt. Paa »Lille Knot« rugede en halv Snes Par Havterner og 2—3 Par Fjordterner.

Stor Præstekrave, *Charadrius hiaticula* — — Nogle faa Par fandtes paa »Store Knot«.

Strandskade, *Haematopus ostralegus* — — En Del Par ynglede paa »Store Knot«; paa »Lille Knot« rugede 2 Par, hvis Reder med 2 og 1 Æg saas.

I Kattegat udfor Knotten og Læsøs Østende saas bl. a. ca. 500 Ederfugle i alle Aldre, 2 Gravandefamilier og en Snes ikke-ynglende Gravænder i Flok, endvidere en Snes ikke-ynglende Toppede Skalleslugere i Flok.

At man saa sent som 7. Juli kan finde mange Reder med Æg, bevidner tydeligt, at der hersker alt andet end fredelige Tilstande paa Knotten. Naar der ikke samles Æg, tager Folk derud for at søge efter Rav, og enhver kan tage derud, naar og som man ønsker, men nogen Betydning for menneskelig Økonomi kan Øen næppe have. Under Hensyn til Forekomsten af ynglende Sandterner og Svartbage maa Fredning af Knotten skønnes at være af stor ornithologisk Interesse.

BERNT LØPPENTHIN

Ornithologiske Iagttagelser fra en Tur til Endelave.

Paa et Besøg, jeg 8. Juni 1937 aflagde paa Endelave, gjorde jeg en Tur til Øens nordligste Del, hvor jeg fandt en stor Maagekoloni. Terrænet, der er ubeboet af Mennesker, er bevokset med Lyng og Granplantage; desuden er der lidt Græsmark.

Maagekolonien bestod mest af Stormmaager, *Larus canus*, men ogsaa af en Del Sølvmaager, *Larus argentatus*. Rederne laa spredt paa flere ha, begge Arter ofte imellem hinanden, mest i Lyng, men ogsaa enkelte paa Græsmark; paa nogle Steder overvejende Stormmaagen, paa enkelte Omraader Sølvmaagen, hvis Reder laa mere spredt. Gravand, *Tadorna*

tadorna, var almindelig ved Stranden, hvor Skrænterne mange Steder afgav ypperlige Ynglelokaliteter. Hejrer, *Ardea cinerea*, saas ofte.

HARALD CHRISTENSEN

Ændringer i Fuglefaunaen ved Nakkebøllefjord.

Inddæmningen ved Nakkebølle, et Areal paa henved halvhundrede ha, udgjorde i sin Tid det inderste af Nakkebøllefjord; ved en Dæmning blev det afskaaret fra Fjorden, og gennem Sluser kunde Vandstanden reguleres; om Foraaret pumpepedes Vandet ud, og store Dele af det inddæmmede Areal var Græsgang. Nu (Sommeren 1936¹) er Sluserne gaaet i Forfald, og praktisk talt danner Inddæmningen nu igen en Del af Fjorden med samme Vandstand og samme Saltholdighed som denne; det hele ser ud som en Søflade, og de store Engstrækninger er væsentlig ødelagte. Hvor der før var store Rørbevoksninger, og hvor man om Sommeren kunde gaa, kan man nu overalt komme frem med en Pram. Disse Forandringer har ogsaa sat deres Spor paa Fuglelivet, endda i ret høj Grad.

Graagæssene, *Anser a. anser*, opholdt sig tidligere kun i Inddæmningen i det tidlige Foraar samt af og til om Sommeren og Efteraaret. 1935 rugede de her for første Gang i den Tid, jeg har kendt Inddæmningen; der var en enkelt Rede. 13. April 1936 saa jeg en Flok paa 8 Gæs og fandt 2 Reder; den ene var utilgængelig; den laa i en Udgravning, midt i hvilken der voksede Dunhammer; paa Afstand kunde jeg se, at den indeholdt 5 Æg. Den anden laa i en lille Rørholm, omgivet af Vand; der var 5 Æg. Begge Rederne opdagede jeg ved, at Gaasen skrigende fløj derfra; de lignede vældige Hættemaagereder, var byggede af tørre Rørstængler og Redeskaalen var foret med Dun. 30. April var der Gæslinger i den sidste Rede, og samme Dag fandt jeg en Rede til med 5 Æg i en Rørbevoksning. Hele Sommeren var der Gæs at se i Inddæmningen.

Gravænder, *Tadorna tadorna*, er ogsaa først begyndt at komme, efterat Inddæmningen er bleven en Brakvandssø. Der

¹ I Efteraaret 1936 paabegyndtes et Udtørningsarbejde i Inddæmningen, som har medført, at den nu er udtørret. — — Fyn mister herved en af sine gode Fuglelokaliteter.

yingler flere Par i Nærheden, og de fører Ungerne herud. I Sommeren 1936 saa jeg 12 gamle Fugle paa en Gang.

Stokænderne, *Anas p. platyrhyncha*, er absolut tiltagne her i de senere Aar, ligeledes Krikænderne, *Anas c. crecca*, og Spidsanden, *Anas acuta*, er begyndt at ruge i enkelte Par. Derimod er Skeænderne, *Spatula clypeata*, stærkt aftagne, og Atlingen, *Anas querquedula*, der tidligere var ret almindelig, er forsvundet.

I Foraarsmaanederne til langt hen i April 1936 holdt store Flokke af Troidænder, *Nyroca fuligula*, og Taffelænder, *Nyroca ferina*, til i Inddæmningen, og endnu 21. Juli saa jeg en Flok, bestaaende af 6 af hver Art, dog næppe unge Fugle; derimod saa jeg nogle Dage i Forvejen 2 unge Taffelænder, der utvivlsomt var udrugede her.

Paa Lappedykkerne havde Vandstandens Højde og den forandrede Saltholdighed ogsaa haft Indflydelse. Rødhalsed Lappedykker, *Podiceps g. griseigena*, var saa at sige forsvundet; derimod holdt Sorthalsed Lappedykker, *Podiceps n. nigricollis*, Pladsen og ynglede i ret stort Tal 1936.

Hejrerne, *Ardea c. cinerea*, kom tidligere almindeligt til Inddæmningen om Eftersommeren. 1935 og 1936 var her nogle hele Foraaret og Sommeren. 1935 begyndte de at bygge i Skoven; der var dog kun et Par. 1936 var der 4 Reder tæt ved hverandre, Begyndelsen til en Koloni.

Allikerne, *Coloeus m. monedula*, har i de senere Aaringer bredt sig stærkt rundt om paa Fyn. 1935 indfandt de sig for første Gang paa Sanatoriet ved Nakkebøllefjord og byggede nede i Skorstenen paa Overlægeboligen. 1936 kom Allikerne 22. Marts, satte sig paa Overlægeboligens Skorsten og viste sig fuldstændig som hjemme; herefter var de borte en Ugestid, men kom saa igen og jeg hørte dem nede i Skorstenen, hvor de antagelig var i Færd med at ordne den gamle Rede og ustandselig snakkede sammen. 2 Par byggede dette Aar i nævnte Skorsten og 2 Par i en af Sanatoriets Skorstene. Hen i Juni forsvandt Fuglene efterat have faaet Ungerne ud og vendte tilbage i Begyndelsen af September; de holdt dels til paa Overlægeboligen, dels paa Sanatoriebygningen, og de blev hele Efteraaret til henimod Nytaar.

Skaden, *Pica p. pica*, var en sjælden Fugl i de første 15

Aar (1908—1923), jeg var paa Nakkebølle Sanatorium, saas kun ganske enkelte Gange. 1925 begyndte den at indfinde sig og byggede i Skoven; de følgende Aar tog den til, og i Efteraaret 1927 saas adskillige hver Dag i Parken og Skoven. Antallet holdt sig i nogle Aar, men i det sidste Par Aar har Skaden igen været fuldstændig forsvunden fra Sanatoriets Omgivelser.

Nattergal, *Luscinia luscinia*, forsvandt 1918 fra Parken og Skoven ved Sanatoriet, efterat den tidligere havde bredt sig, saa at der var en halv Snes Par i Sanatoriets nærmeste Omgivelser. Fra Egnen ved Faaborg, hvor den tidligere ogsaa var meget almindelig, svandt den senere, saa at der næsten ingen var tilbage; her er den vendt tilbage, og i Sanatoriets Nærhed var der 1936 3—4 Par, saa man maa haabe, at den atter vil optræde i sit tidligere Tal,

Broget Fluesnapper, *Ficedula h. hypoleuca*, har altid været lunefuld i sin Ynglen paa Sanatoriet. Der har været Aar, da den kun viste sig paa Foraarstrækket, Aar da kun et enkelt Par ynglede, og atter andre, da der var adskillige. 1936 havde Rekorden, hvad Antallet angaar, idet der paa Sanatoriet ialt var 8 beboede Kasser; paa et Plankeværk, hvor der var op-hængt adskillige Kasser, ynglede 3 Par paa en Strækning af 30 m.

Forstuesvale, *Hirundo r. rustica*, var faatallig paa Sanatoriet 1936. Af og til har jeg i de senere Aar hørt og læst om Svalernes Aftagen, men ved Nakkebøllefjord har jeg egentlig ikke mærket noget til dette før nævnte Aar. Fuglene plejer at bygge rundtom i Sanatoriebygningen, Funktionærboligen og Overlægeboligen, saa man ligefrem kan have Besvær ved at værgе sig imod dem. Enkelte Aar har jeg optalt 25 Reder; 1936 saa jeg kun et enkelt Par og slet ingen Reder; det er første Gang, dette er hædet i den Tid, jeg har boet paa Sanatoriet, bortset fra de første Par Aar, da Invasionen endnu ikke var begyndt. Muligvis er der sket en eller anden Katastrofe for de Forstuesvaler, som ynglede her; antagelig er de dragne afsted i samlet Flok og har mødt deres Skæbne, f. Eks. ved Farten over Alperne.

O. HELMS

**Hejre, *Ardea cinerea*, og Ravn, *Corvus corax*, ynglende
i samme Træ.**

Den store hejrekoloni i Ashoved skov i Bjerre herred (omtalt i VAGN HOLSTEIN: Fiskehejren, København, 1927, p. 24) har i Aarene 1920—1936 hørt til mit »distrikt«. Jeg har gjort den samme iagttagelse, som O. HELMS omtaler (D. O. F. T., XXIX, 1935, p. 109), at hejrerne overvintrer i milde vintre; saaledes var der hele vinteren 1934—1935 mange, og en enkelt dag saa jeg 30 hejrer paa en mark ved Ashoved skov.

3. April 1932 bemærkede jeg en beboet ravnerede i en høj bøg, der midt paa stammen delte sig i 3 tykke grene, og i disses vinkel var ravnereden anbragt. I toppen af samme bøg fandtes en hejrerede, der hørte til kolonien i Ashoved skov. Det var den vestligste af samtlige reder, laa altsaa i udkanten af kolonien.

Man skulde tro, at det var det idelle sted for raven at bo. Ashoved skov ligger meget afsides; fra landevejen Horsens—Juelsminde til spidsen af Ashoved (hejrekolonien ligger yderst paa Ashoved) er der over 3 km, og udover de faa skovarbejdere, der af og til arbejder i skoven, ser man saa godt søm aldrig et menneske. Endvidere skal hejrekolonien vagtposter nok i god tid give besked om, naar der kommer fremmede, længe førend disse aner, at der findes hejrer, endsige ravn. Jeg mente derfor, at jeg de følgende aar kunde være sikker paa at træffe raven her igen som ynglefugl, men heri blev jeg skuffet. Ganske vist saa jeg raven flyve fra reden en af de første dage af april 1933, men da jeg kom igen 13. april 1933, var ravnereden okkuperet af en musevaage, *Buteo buteo*, og raven har ikke senere været iagttaget her.

Raven er flyttet til de c. 10 km fra Ashoved beliggende skove ved Barritskov. Det kan vel daarligt tænkes, at musevaagen har fordrevet raven?

Musevaagen benyttede forøvrigt kun reden dette ene aar. 1934, 1935, 1936 var den ubeboet. KAY SCHÄFFER

Graagæs, *Anser anser*, i Selsø Sø, Hornsherred.

21. Maj 1936 iagttoges ca. 100, hvoraf et Par med 3 Gæslinger. 4. April 1937 saas 7 Graagæs i Søen.

PAUL JÜRGENSEN

Graagæs, Anser anser, i Selbjergvejle, Thy.

16. Juli 1937 iagttog undertegnede i Løbet af et Par Timer 3 Flokke nævnte Sted, først 4 og 2 gamle Fugle og endelig 11, hvoraf 8 lettede paa stor Afstand; de resterende 3 var en gammel med 2 Ungfugle fra 1937. BERT LØPPENTHIN

Toppet Skallesluger, *Mergus serrator*, med kæmpemæssig Ællingeflok.

I den inderste Del af Nakkebøllefjord, som afgrænses mod det inddæmmede Areal ved en Dæmning, der er delvis bevokset med Buske og en lille Plantning af Fyr, holdt i Foraaret 1936 jævnlig et Par Toppet Skallesluger til, og jeg formodede, at de vilde yngle under en af Buskene paa Dæmningen. En Tid saa jeg dem ikke; først om Aftenen 21. Juli dukkede Hunnen op, og næste Morgen laa der 34 Unger svømmende sammen ude paa Fjorden uden Ledsagelse af nogen Hun; denne indfandt sig dog snart. Antallet var jo stort nok, men 27. Juli var det blevet til 56 (seksoghalvtreds) Ællinger, stadig kun ledede af en eneste Hun. Alle Ungerne var øjensynlig lige store og udrugede paa samme Tid, men der maa mindst have været 6—7 Kuld, og det er mig uforstaaeligt, hvor alle de andre Mødre er bleven af. 30. Juli saa jeg dem igen svømme forbi mig i en lang Række; jeg talte da 56, stadig kun ledsagede af 1 Hun, og det var mig ikke muligt at se nogen Forskel i Størrelse paa alle Ungerne. Saa gik der nogen Tid, hvor jeg ikke saa dem, men 17. August iagttog jeg dem længere ude i Fjorden, hvor de laa i en tæt Klump; jeg var ret nær ved dem, men der var nogen Søgang, saa det var ikke let at faa dem talt; der var dog i hvert Tilfælde omkring 50, og stadig var kun 1 voksen Hun med dem. Herefter hørte jeg om dem fra anden Side, men saa dem ikke selv før 30. September; de var vokset godt, men ikke helt udvoksne, og en Del var gaaet til Grunde; der var kun 32, men de holdt stadig tæt sammen i Flok. Det var sidste Gang, jeg saa dem, men der kan nok have været nogle af dem i den Skalleslugerflok, jeg saa 13. November ud for Overlægeboligen, og i hvilken jeg talte 105, et Antal jeg aldrig før har set samlet i en Flok Skalleslugere.

Sagen med de mange Unger er mig ret uforstaaelig, og det

bliver ikke bedre af, at jeg har set noget tilsvarende for nogle Aar siden. Jeg har søgt i Litteraturen, men ikke fundet noget om Emnet uden hos HORTLING (Ornitologisk handbok, 1929, S. 664), der angiver at have set 2 Hunner med 49 Ællinger efter sig. At andre Dykænder f. Eks. Ederfugle bemægtiger sig andre Hunners Unger og svømmer med dem, er en kendt Sag, men de andre Hunner findes dog stadig. En Gaade er det for mig, hvorledes denne ene Hun har faaet samlet 56 Unger af samme Størrelse, og hvor de andre Mødre er bleven af.

O. HELMS

Toppet Skallesluger, *Mergus serrator*, ynglende ved Ferskvand.

Det er noget forskelligt for forskellige Egne, om den Toppede Skallesluger foretrækker Havkyster eller Indsøer og Flodløb til Yngleplads. I de øvrige skandinaviske Lande ruger Arten almindeligt ved Ferskvand — i Nordvestisland f. Eks. ses ♀♀ med Unger allevegne i Indsøerne om Sommeren — men i Danmark og Nordtyskland foretrækker den Salt- og Brakvand, i Modsætning til den Store Skallesluger, *Mergus merganser*, der er særdeles tilbøjelig til at gaa ind i Ferskvandssøer, der ikke er altfor smaa.

Undtagelsesvis kan dog den Toppede Skallesluger ruge ved Ferskvand i Danmark, saaledes paa en ca. 1 ha stor Holm i Østenden af Ørum Sø i Thy, hvor Arten rimeligvis er konstant Ynglefugl. Øen huser en meget tæt Koloni af Hættemaager, *Larus ridibundus*, henad 2000 Par, og desuden 2—3 Par Toppede Skalleslugere og 3—7 Par Troldænder, *Nyroca fuligula*. Troldænderne og Skalleslugerne er som allevegne, hvor Ænder ruger selskabeligt, yderst tilbøjelige til at lægge Æg hos hinanden. 8. Juni 1936 fandt jeg 3 Skalleslugerreder med henholdsvis 8 Skalleslugeræg, 9 Skalleslugeræg + 3 Troldandæg, 8 Skalleslugeræg + 2 Troldandæg; endvidere fandt jeg 5 Troldandereder med 7, 8, 10, 11, 12 Troldandæg. 19. Juni 1937 fandt jeg paa et kort Besøg 1 Skalleslugerrede med 12 af Artens egne Æg, endvidere 3 Troldandereder med henholdsvis 8 og 9 Troldandæg og 12 Troldandæg + 2 Skalleslugeræg.

I Forbindelse med ovenstaaende Meddelelse kan nævnes en ♀ af Toppet Skallesluger med 8 Ællinger paa en Ugestid, som

jeg iagttog 10. Juli 1937 i en ca. 200 m lang, 20—40 m bred og indtil 1 m dyb Hedesø med fast Bund et godt Stykke fra Kysten paa Kringelrøn, Læsø. Kuldet er sikkert udruget i Nærheden, næppe sandsynligt ført op fra Holmene og Fladvandet Syd for Læsø, hvor Arten forøvrigt yngler meget almindeligt.

BERNT LØPPENTHIN

Redefund af Vagtel, *Coturnix coturnix*, i Sydsjælland.

I tilslutning til AXEL KOEFOED's meddelelse (D. O. F. T., XXVII, 1933, p. 117) om vagtelens sparsomme omtale i D. O. F. T. har det maaske interesse at supplere beretningen med følgende iagttagelse. I Juni 1917, da jeg var overlæge ved Faxinge sanatorium pr. Præstø, blev det en dag meddelt mig, at sanatoriets arbejdsmand, der var ved at slaa en kløvermark, havde hugget hovedet af en »agerhøne«. Da jeg kom til, fandt jeg en dekapiteret vagtel, der havde ligget paa 12 meget stærkt rugede æg. For morskabs skyld tog jeg 3 af æggene med mig og anbragte dem i thermostaten i sanatoriets laboratorium. Da jeg næste morgen, ca. 18 timer efter, vilde se til æggene, fandt jeg 3 usselig smaa, men spillevende kyllinger, der løb rundt paa thermostatens bund. Saa snart jeg rørte ved thermostaten, faldt de ned paa stedet og laa »dødt« med langt fremstrakt hals. De kunde imidlertid ikke blive her. Jeg forsøgte derfor at lægge vagtelkyllingerne ind under en skrukhøne og stillede gryn og mælk til rette, mens jeg haabede det bedste og frygtede det værste. Da jeg nogle timer senere vilde se til dem, fandt jeg alle 3 kyllinger døde, fladtrykte under hønen.

KAY SCHÄFFER

Kløfthalet Stormsval, *Oceanodroma leucorhoa*, i Øresund.

1 Eksemplar blev skudt ved Lappegrundens Fyrskib December 1936. Jeg saa den udstoppede Fugl. K. MADSEN

Tidlig Ankomst af Sorthalet Kobbersneppe, *Limosa limosa*, og Sortklire, *Tringa erythropus*.

Sorthalet Kobbersneppe iagttoges 24. Marts 1936 i et Antal af en Snes Stykker i Terrainet ved Skjern Aa, og i Løbet af 3—4 Dage steg Antallet til ca. 100; ifølge HØRRING (Danmarks

Fauna, 30, 1926, p. 186) ankommer Arten omkring Midten af April. Samme Sted saas ligeledes 24. Marts 1936 en Flok Sortklirer paa 15; ifølge HØRRING (l. c., p. 217) ses de gennemrejssende Sortklirer i Danmark sidst i April og særlig i Begyndelsen af Maj.

PAUL JÜRGENSEN

Klyder, *Recurvirostra a. avosetta*, fra Fyn, Smaalands-havet, Lyø og Ærø.

Det er en kendt Sag, at Klyden i de senere Aartier har vist Tilbøjelighed til at brede sig. 22. Juni 1935 aflagde jeg et Besøg paa dens Yngleplads ved Nyborg, hvor den har ruget en Aarrække. Ved det yderste af Halvøen Knudshoved, der Nord for Nyborg strækker sig østpaa, og hvorfra Istransporten over Storebælt fandt Sted, ligger en Engstrækning paa et halvhundrede ha lige ved den lille Slipshavn Skov og iøvrigt med en befærdet Vej rundtom; en Del af Arealet er Eng, men hele det midterste Parti er fladt Vand med indtil 15 cm Vandhøjde, og her findes mange sivbevoksede Smaaholme, der lige rager over Vandspejlet, et ypperligt Sted for alle Vandfugle. Her holdt Klyderne til, og endvidere var der Hættemaager, Terner, Rødben, Præstekraver, Strandkader og Gravænder. Klydernes Indvandring her angives at være begyndt 1917, og siden er Antallet tiltaget, saa at der nu er over 20 Par; jeg fandt en enkelt Rede med Æg, men ellers var vel nok de fleste Unger udrugede, og vi fandt adskillige af dem, for det meste godt gemte, men de gamle Fugles ængstelige Færd røbede tydeligt nok, at de fandtes. Terrænet, hvor Klyderne yngler, hører under Godset Juelsberg og fredes fuldstændig af Godsejer GREGERS JUEL, hvad der ret let lader sig gøre, skønt eller maaske netop fordi det ligger omgivet af stærkt befærdede Veje; enhver, som gaar ud paa Klydernes Tilholdssteder, vil straks have Masser af Øjne paa sig.

Læge POUL MADSEN meddelte mig, at han 1935 og 1936 havde iagttaget en lille Klydekoloni paa den lille Ø Skalø, der er forbunden med Fejø; 1935 var der 6 ynglende Par. Han meddelte endvidere, at han havde set en Klyde, da han sejlede forbi Lyø. Det er ikke usandsynligt, at Klyden yngler paa Øen; der findes gode Lokalteter for den, og jeg saa selv en her 12. September.

Befragter FRODE SCHLANDER, Svendborg, meddeler, at han 21. September 1937 saa 2 Klyder paa den lange Odde Erikshale Syd for Marstal.

O. HELMS

Forekomst af Odinshane, *Phalaropus lobatus*, i Juli paa Amager.

20. Juli 1937 saa vi paa Amagers Sydkyst en Odinshane i smuk Sommerdragt ligge svømmende i Stranden lidt Øst for Villabyen »Søvang«. Efter Fuglens stærke Farvepragt var der ingen Tvivl om, at det var en ♀ ad., vi havde for os. Saalænge vi iagttog den — ca. 2 Timer — saas den stedse i Selskab med en Flok Ryler. Opholdet her har næppe været af lang Varighed, thi da vi den følgende Dag aflagde Besøg paa Stedet sammen med nogle andre Ornithologer, var Fuglen forsvundet, og 18. Juli var den trods grundig Undersøgelse af samme Terræn ikke blevet bemærket.

Saavidt vi har kunnet konstatere ved en Gennemgang af Litteraturen, er det første Gang, at denne Art er truffet her i Landet i Juli Maaned. Den tidligste Iagttagelse fra Efteraars-trækket, der er offentliggjort i D.O.F.T., stammer saaledes fra 3. August¹, og hos HØRRING² angives det ogsaa for Efteraars-trækkets Vedkommende, at de første Individuer er set i Begyndelsen af August.

Andre Meddelelser om Iagttagelse af Odinshøns her i Landet i Sommerdragt ses ikke at foreligge undtagen i de forøvrigt faa Tilfælde, hvor Fuglen er set eller skudt paa Foraars-trækket, nemlig 25. Maj (1925, Enø Overdrev)³, 27. Maj (1927, Tipperne)⁴, 2. Juni (1889, Oksby ved Varde)⁵, 5. Juni (1913, Halvrømmen ved Limfjorden)⁶, 6. Juni (1920, Saltholm)⁷, 10. Juni (1929, Nymindegab)⁴.

THORVALD FRØLICH, HENRIK REEH

¹ D.O.F.T., VIII, 1914, p. 212 (1911, Ungfugl, Avedøre Holme).

² Danmarks Fauna, Fugle II, p. 287.

³ D.O.F.T., XXIV, 1930, p. 148.

⁴ D.O.F.T., XXIX, 1935, p. 115.

⁵ COLLIN, 3die Supplement til »Skandinaviens Fugle«, 1895, p. 96.

⁶ HØRRING, Fugle II, p. 286.

⁷ D.O.F.T., XIV, 1920, p. III—IV.

Hvilken er Danmarks nordligste Ynglefugl?

I den første uge af Juli 1934 var jeg paa Gammel Skagen, og paa en tur til Grenen traf jeg c. 200 m vest for Højen fyr en lille koloni af dværgterner, *Sterna albifrons*; der var 3 reder med 2 æg i hver. Da Højen fyr som bekendt ligger paa Danmarks nordligste sted, maa formentlig Dværgterneren regnes for Danmarks nordligste ynglefugl, i hvert fald paa det tidspunkt; det er nemlig ikke ganske givet, at Dværgterneren hvert aar vil være den nordligst ynglende fugl, selvom den vælger samme redested, da den theoretiske mulighed jo foreligger, at f. eks. Præstekraven, *Charadrius hiaticula*, kan yngle »nordligere« c: nærmere vandlinien. Som bekendt er Præstekraven meget almindelig ynglefugl langs Jyllands vestkyst — paa min tur fra Grenen nævnte dag traf jeg saaledes et par med store unger midt imellem Grenens spids og Højen fyr og et andet par, ligeledes med unger midt mellem Højen fyr og Gammel Skagen, og skulde Præstekraven et aar faa i sinde at yngle paa højde med Højen fyr, vil den sandsynligvis anbringe sine æg nærmere vandet, end Dværgterneren havde gjort. Dennes reder var anbragt lidt højt, paa nogle store ral-samlinger, mens alle de præstekravereder, jeg har fundet ved Vesterhavet, har været anbragt ved foden af klitterne. KAY SCHÄFFER

Rider, *Rissa tridactyla*, i Aarhusbugten.

I December 1936 var der en Del Rider i Flokke paa 20 à 30 omkring Fiskerbaadene, der drev intensivt Brislingefiskeri i Aarhusbugten. Hos en Konservator i Aarhus saa jeg senere 5 eller 6 Eksemplarer, der var skudt i Bugten medio December.

S. RASMUSSEN

Skehejre, *Platalea leucorodia*, i Selbjergvejle.

For at se Lokaliteten, som jeg ikke tidligere havde besøgt, men uden Tanke for Skehejrer, aflagde jeg Selbjergvejle et Besøg 16. Juli 1937. Formaalet med min Rejse til denne Egn var imidlertid et andet, nemlig ornithologisk Undersøgelse af Hederne, hvorfor jeg ikke kunde anvende mere end nogle faa Timer paa Stedet, der ellers nok er betydelig mere Tid værd. Jeg var gaaet ned mod Østsiden af Søen, hvor bl. a. store

Andeflokke og 2 + 4 Graagæs (se foran, p. 151) gik paa Vinjerne. Lidt senere opdagede jeg en stor, hvid Fugl i Udkanten af Bredbevoksningen i Søens sydvestlige Hjørne, og ved nærmere Undersøgelse dokumenterede først en Fjertop og derefter et spateldannet Næb, hvad jeg havde for mig. Da jeg nærmede mig mere, fløj Skehejren op, kredsede lidt rundt og forsvandt derefter mod Syd. Lidt senere saa jeg i nogen Afstand Hovedet af en (anden?) Skehejre, der stod og pudsede sig udenfor en lille Sivholm, der næsten skjulte Fuglen for mig; paa Vejen derhen blev jeg dog distraheret en lille Tid, som Fuglen benyttede til at forsvinde, uden at jeg fik iagttaget den nøjere.

Om Skehejren har ynglet ved Selbjergvejle 1937 skal jeg ikke kunne sige, men definitivt forsvundet fra Lokaliteten, hvor den blev konstateret som ynglende 1928 (sml. HOLSTEIN: D. O. F. T., XXII, 1928, p. 111—118 og XXVI, 1932, p. 49—50), er Arten aabenbart og heldigvis ikke.

BERNT LØPPENTHIN

Noter om Stork, *Ciconia ciconia*.

Som saa mange Steder i det vestlige Jylland var Storcken taget til i Bramminge i de senere Aar. For nogle Aar siden var der kun 1 Rede; 1936 var der ifølge Læge A. JØRGENSEN 6 beboede Reder; 2. Juli saa jeg 3 af dem med flyvefærdige Unger. Alle Rederne var anbragte paa høje Stænger, rimeligvis gamle Telefonmaster.

O. HELMS

Skarv, *Phalacrocorax carbo*, omkring Lolland-Falster.

I de 7 Aar, jeg har drevet Lystsejlad i Smaalandsfarvandet, har Skarven været konstant at træffe i Staaldybet og endvidere i Nakskov Fjord. Som Regel ses Smaaflokke paa 2 à 6 Individer, dels flyvende dels siddende opret paa Bundgarnspæle. 1937 synes der at have været ualmindelig mange, idet Flokke paa indtil 20 Stk. jævnlig er set, og vi har 12.—21. Juli desuden set adskillige Smaaflokke paa Steder, hvor Skarven før i Tiden ikke plejede at færdes, saaledes paa Suderø Flak, Meyers Grund og helt ned i Guldborgsunds nordlige Indløb. [Sml. ogsaa WILHJELM, D.O.F. T., XXIX, 1935, p. 118—119.] De fleste af Skarverne, vi har set, har været udvoxne, men enkelte var unge Fugle.

POUL MADSEN

Skarverne, *Phalacrocorax carbo*, og Fyrbaakerne.

Omend Skarverne maaske ikke nu er saa almindelige som tidligere, gaar der dog sjælden en Dag under Sejlads i Kattegat med Fyrinspektionsskibet »Argus«, hvor der ikke ses en eller flere af dem, dog aldrig mange. Skarverne har voldt Fyrvæsenet en Del Bryderi, idet de med Forkærlighed holder til paa Fyrbaakerne paa Sjællands Rev og paa Lysegrund lidt Nord for Hesselø; derimod ses der saa godt som aldrig nogen paa Fyrbaaken paa Læsø Nordvestrev.

Baaken paa Sjællands Rev var oprindelig rødmalet, men af Hensyn til Skarvernes Ekskrementer blev den malet hvid for et Par Aar siden, da den alligevel aldrig kunde holdes rød.

Paa Lysegrundten var der oprindelig en rund Jernstang uden om Lanternehuset, for at man kunde holde sig fast, naar Fyret skulde efterses, men paa denne Jernstang, der gik hele Vejen rundt, satte Skarverne sig i en saadan Mængde, at mange Indberetninger fra forbisejlende Skibe om, at Fyret var slukket, mentes at stamme fra Fuglene, der dækkede for Lanteren. Der blev saa sat nogle Jernpigge op med ringe Mellemrum, saaledes at Skarverne nu ikke kan sætte sig der, og Meldinger om, at Fyret er slukket, er siden da langt færre.

A. H. VEDEL

Rødfodfalk, *Falco vespertinus*, og Lærkefalk, *Falco subbuteo*, i Nordsjælland.

2. Oktober 1936 iagttog jeg en ung Rødfodfalk, der sad og soled sig paa Cementskulpturen, der afgrænser Marienlyst Park mod Syd. Jeg passerede Stedet paa Vej mod Helsingør By og bemærkede midt paa Skulpturen en Genstand, der lignede en Træstub. Da jeg kom nærmere, saa jeg til min Overraskelse, at det var en ung Rødfodfalk, rimeligvis en Han. Fødderne var af Farve omtrent som Hættemaagens; Vokshud og Øjenomgivelser var gulrøde. Først paa 5—6 Meters Afstand lettede Falken, fløj længere ud paa Skulpturen, hvor den satte sig et Øjeblik, og idet den paany lettede og fløj ind mellem Parkens Træer, saa jeg de lyse Striber paa Halen.

Lærkefalken er 1937 truffet ynglende i Hornbæk Plantage. Reden iagttoges 29. Juli.

K. MADSEN

Iagttaget Fiskeørn, *Pandion haliaëtus*.

4. April saas en flyve lavt nordpaa over Selsø Sø. Den kom fra Bogenæs-Halvøen, hvor den regelmæssigt kan ses i Træktiderne Foraar og Efteraar. PAUL JÜRGENSEN

Ringduerne, *Columba palumbus*, og Vinteren 1936.

Hele Januar 1936 var forbavsende mild og ligeledes den første Del af Februar; saa begyndte det at fryse ret stærkt, og der kom Snefog med afvekslende Frost og Tø, saa Sneskorpen blev haard. Hen i Februar var Ringduerne ankomne i store Flokke til Sanatoriet ved Nakkebøllefjord, og saalænge det var Tøvejr kunde de sagtens klare sig med, hvad der fandtes af Føde i Skovbunden, men da der havde lagt sig en haard Sneskorpe overalt, gik det galt; Duernes Fødder er ikke egnede til at skrabe den haarde Sne bort med og deres Næb ikke til at hakke i den med. Saa kom det sædvanlige; de søgte ind i Køkkenhaven, hvor Rosenkaal og Grønkaal voksede i lange Rader; Kaalen blev plyndret, men jeg tror ikke, at Duerne havde godt af den. I Haven ved Overlægeboligen gik Duerne ganske tamme omkring, og jeg fodrede dem bl. a. med Agern, som jeg havde samlet ind om Efteraaret, men mange omkom alligevel, og i Løbet af et Par Dage fandt vi 12 døde rundtom.

O. HELMS

Iagttagelser fra 2 Reder af Ringdue, *Columba palumbus*.

I Fælledparken, hvor jeg aarlig mærker nogle faa Ringduer, klatrede jeg tidligt om Morgenen 25. Juni 1937 op i en stor Lærk, hvor der hvært Aar er en Duerede; Duen fløj af Reden, da jeg kom op i Nærheden. I Reden laa en gennemvarm Sten af Størrelse og Type som de Skærver, der anvendes paa Landeveje, dog uden skarpe Kanter.

En anden Ringduerede blev fundet 10. Juli 1937 i en Park midt i København. 12. Juli laa Duen paa Reden. 18. Juli indeholdt den 2 stærkt rugede Æg. 24. Juli saas Duen ligge paa Reden. 25. Juli var jeg atter oppe i Træet, og Reden indeholdt da 4 Æg, 2 haardtrugede, som jeg troede var golde, og 2 friske. 28. Juli laa Duen paa Rede og 7. August ligesaa. Jeg var herefter bortrejst i 8 Dage, og da jeg kom tilbage til

Stedet 16. August sad 1 eller maaske 2 store Unger i Reden, saa de 2 første Æg maa alligevel have indeholdt levende Fostre. 20. August var Reden tom. 28. Juli eller i hvert Fald 7. August, hvilke Dage jeg ikke var oppe i Reden, har Duen saaledes ikke ruget paa Æg, men kuret nyklækkede Unger. E. FRIIS

Reder af Isfugl, *Alcedo atthis ispida*, ved Gudenaas.

Meddelelser om iagttagne isfugle, ogsaa som ynglende, er i de senere aar blevet hyppigere og hyppigere, hvad enten dette nu skyldes, at fuglen er blevet almindeligere, eller at man blot har faaet øjet op for, paa hvilke lokaliteter man skal søge dens rede. 10. Juni 1933 saa jeg 3 beboede isfuglereder paa et ganske begrænset omraade, en ca. 300 meter lang strækning af Gudenaas vest for Klostermølle ved Mossø. De 2 reder var anbragt oppe i høje brinker ud til aaløbet, den tredje i en grusgrav, der laa lidt tilbage trukket, vel en snes meter fra vandet.

KAY SCHÄFFER

Hærfugl, *Upupa epops*, paa Amager.

16. Maj 1937 iagttoges en Hærfugl ved »Sydvestpynten« paa Amager; den havde slaaet sig ned paa en Affaldsdyngede i Nærheden af Kongelundsfortet. Da vi nærmede os Stedet, søgte den først Dækning bag en Risbunke, men fløj atter op, da vi var den paa ca. 15 Meters Afstand. Den fjernede sig nu en Snes Meter og tog et Øjeblik Stade paa en Græstue, hvorefter den atter lettede og satte Kurs ind over Terrænet mellem Fortet og Kongelunden. Fra Landevejen foran Fortet saa vi den nogle Minutter senere flyve frem og tilbage over Markerne, indtil den sluttelig forsvandt bag et Poppelhegn.

E. HESTBECH, HENRIK REEH

Sortspætter, *Dryocopus martius*, i Gribskov.

3. Januar 1937 blev Sortspætten set i Maglemose, og 28. Februar saas den ved Lille Gribsø. Den sidste fløj ud og ind ad nogle Huller i Træerne. Noget senere lød dens Skrig nede ved Smørstenen, der ligger ca. 1 km derfra, saa der er megen Sandsynlighed for, at der var mindst 2 Sortspætter i Skoven. 23. Oktober 1937 hørte og saa jeg atter en Sortspætte i Maglemose.

KNUD LØPPENTHIN

**Smaa iagttagelser over Grønspætten, *Picus viridis*,
i Bjerre Herred (Sydøstjylland).**

Grønspætten er saa almindelig i Bjerre herred, at man næsten tør betegne den som karakterfugl. Man hører og ser den hele aaret rundt, og den er hyppig som ynglefugl. Saaledes har jeg i 1902 fundet dens rede i et frønnet bøgetræ i skovene ved Vejlefjord sanatorium. I 1912 saa jeg en nys udflojet unge blive madet; den sad paa en gren op til stammen af et fyrretræ, og den gamle fugl satte sig paa stammen ved siden af og madede ungen. Paa mine ture gennem disse skove har jeg flere gange rejst grønspætter, der sad paa de store skovmyrers tuer. I de aar jeg boede ved Vejlefjord sanatorium, var grønspætten af og til gæst i min have; dennes afgrænsning mod skoven dannedes paa et stykke af en temmelig stejlt afskaaret lerskrænt; for at holde paa leret var der rammet flere rækker pæle ned, og disse pæles øverste top, der ragede lidt op over skræntens niveau, var et yndet madsted. Naar grønspætten kom flyvende, satte den sig altid — man kunde stedse i forvejen høre, naar den var i farvandet — paa en af de øverste pæle, og efter at have afsøgt denne, hoppede den baglæns ned ad skraaningen til næste pæl; derfra gik den ned paa havegangen, henad hvilken den hoppede »som en gummibold« til næste pælerække, hvor den fløj op paa øverste pæl og begyndte proceduren forfra.

I skovene ved Juelsminde er grønspætten snarere almindeligere end ved Vejlefjord sanatorium. 17. Marts 1935 har jeg paa en spadseretur, der strakte sig over ca. 8 km hørt 2 og set 2, ialt 4, formentlig forskellige fugle. Jeg har paa den egn kun fundet dens reder i egetræer, baade i frønnede grene og hugget ind i fuldstændig frisk stamme.

Grønspætten har gennem aarene været en meget hyppig gæst i min have ved Juelsminde kysthospital. Jeg har en gang set 2 og en gang 3 samtidig i haven, men som regel kom der kun een ad gangen. Næsten altid varskoede fuglen sin ankomst med sin gjaldrende galen, og naar jeg hørte den, kunde jeg næsten være sikker paa, at jeg kunde faa den at se de kommende dage, op til en hel uge i træk og næsten til samme tid paa dagen, saaledes i juni 1933, da en grønspætte en tid

daglig viste sig »til eftermiddagskaffen«; en dag, et større selskab sad paa græsplænen, kom fuglen da ogsaa som ventet; den slog sig ned paa samme plæne, ganske vist i det fjærneste hjørne og afsøgte uforstyrret plænekanten; først da en rejste sig op, fløj den bort.

Forøvrigt saa jeg grønspætten hyppigere i haven om vinteren end om sommeren, og da den afsøgte en plæne tæt op til huset, kunde man staa inde i stuen og betragte den i ro og mag; den lod sig ikke forstyrre af iagttagerne; kun hvis vi foretog hastige eller større bevægelser, fløj fuglen bort. Den afsøgte hver gang kun et mindre parti af plænen; den flyttede sig fra sted til sted med smaa hop, borede næbbet til roden ned i plænen, og med energiske roterende bevægelser dannede den en stor tragtformet fordybning, hvorefter den sad lidt og slikkede et eller andet op fra bunden af hullet. Hvad den fik fat i, lykkedes det mig ikke at konstatere, men jeg formoder, at det har været myrer, som der fandtes mange af i plænen. Efter at grønspætten var fløjet, kunde man paa et mindre parti af græsplænen, nogle kvadratmeter, finde op til 15 à 20 af disse regelmæssige, tragtformede huller. KAY SCHÄFFER

Grønspætte, *Picus viridis*, i træløst Terræn.

24. Marts 1936 iagttoges en enkelt Grønspætte flyvende midt ude over de vidtstrakte Skjærnaa Enge, mange Kilometer fra nærmeste Bevoksning. PAUL JÜRGENSEN

Trommende Hun af Stor Flågspeette, *Dryobates major*.

I Tilslutning til EDELBERG's Meddelelse om de trommende Flågspeettehunner (D. O. F. T., 1936, p. 226) kan jeg meddele, at en Hun, som jeg iagttog flere Gange i Marts 1936 i Læseselskabets Have midt i Odense, en Gang saas tromme paa et Blik-Skorstensrør paa Restauranten. AXEL HOLM

Rosenbrystet Tornskade, *Lanius minor*, ved Nymindegab.

16. Maj 1932 saa jeg sammen med min søn en rosenbrystet tornskade i Bjaalum Klitter. Da jeg fik øje paa fuglen, troede jeg, at det var en stor tornskade, *Lanius excubitor*, men da jeg fik den i kikkerten, kunde jeg straks se forskellen. Fuglen

var meget lidt sky og tillod os at komme sig ret nær. Vi stod længe og betragtede den i en afstand af 15—20 meter. Det var et meget kraftig farvet eksemplar med et smukt rosafarvet bryst, en bred sort pandestribe, og den rektangulære hvide vingeplet stod skarpt mod de mørke vinger. Den hoppede paa jorden og afsøgte noget opskyllet, vindtørret tang. Da vi forsøgte at komme den endnu nærmere, fløj den bort i nordlig retning.

KAY SCHÄFFER

Pirol, *Oriolus oriolus*, ved Nakkebølle Sanatorium.

Om ikke hvert Aar saa dog meget ofte kommer Pirolen paa Besøg ved Nakkebøllefjord; en Gang (1919) blev den hele Sommeren og ynglede antagelig i Skoven. Undertiden blev Fuglen nogle Dage, men oftest sad den kun en enkelt Morgen og fløjtede i et af Egetræerne omkring mit Hus, og saa hørte jeg den ikke oftere; saaledes gik det ogsaa 1936. Det havde været temmelig køligt i Foraaret, men 15. Maj oprandt som en fuldstændig Sommerdag med klar Sol og Varme. I Dæmringen hørte jeg Uglerne og Gøgen, og Kl. 5 lød Pirolens Fløjten, som blev ved temmelig længe. Saa hørte jeg ikke selv Pirolen i henimod 3 Uger, men en musikalsk Patient, som ikke kendte noget til Fuglen, beskrev mig tydelig nok dens Fløjten, som hun havde hørt i Parken. 4. Juni hørte jeg den selv igen fra Kl. 6 til 7½ om Morgenen; det var ikke helt det sædvanlige fuldttonende Fløjt, mere en kort Sang med ikke saa smukke Toner, men det var umiskendeligt Pirolen. O. HELMS

Gransangeren, *Phylloscopus collybita*, ved Juelsminde.

Gransangeren er meget almindelig paa foraarstrækket i egnen ved Juelsminde, og i en aarrække har jeg ligeledes hørt den hele sommeren igennem. Paa ganske bestemte lokaliteter i skoven, særlig i nogle thujaplantninger, kan man næsten være sikker paa at høre den. Jeg har ikke fundet dens rede, men der kan næppe være tvivl om, at den yngler paa de nævnte steder. Jeg har ligeledes hørt den i yngletiden i skoven ved Rosenvold.

I oktober 1934 opholdt en gransanger sig i min have i 5 dage, og den sang flittigt fra morgen til sen eftermiddag,

altimens den ivrigt eftersøgte buskadserne; i oktober 1935 var der ligeledes en flittigt syngende gransanger i min have i 2 dage.

Det er mig ikke bekendt, at smaasangerne ellers synger paa efteraarstrækket; man kan jo nok høre deres lokketoner og advarselssignaler, men det er vist sjældent at høre dem synge i oktober lige saa flittigt og lige saa fuldt tonende som i Foraarstiden. [I denne forbindelse kan nævnes en syngende gransanger, som observeredes paa D. O. F.s ekskursion til Saltbækvig 18. september 1932 (Sml. D. O. F. T., XXVI, 1932, p. 177).]

KAY SCHÄFFER

Gransangere, *Phylloscopus collybita*, ved Esrom Sø.

13. April 1936 iagttoges 3 i Træer ved Bredden af Esrom Sø.

PAUL JÜRGENSEN

Solsort, *Turdus merula*, der yngler 2 gange i træk i samme rede.

I maj 1936 bemærkede jeg, da jeg en dag kom hjem fra min praxis, at en solsort havde bygget paa en hylde i baggrunden af min garage. Reden var tilsyneladende færdigbygget paa de smaa to timer, min tur havde varet. Fuglen var meget lidt sky, fløj aldrig af reden, hverken naar jeg startede bilen, eller naar jeg kørte ind i garagen; den strakte blot hals og kiggede skraat ned paa bilen. Reden var anbragt ca. 1 meter højere end bilens kølerhætte. Jeg var nu kommet i vane med at lade bilgaragens dør staa aaben nat og dag og fortsatte dermed, efter at de 4 unger var fløjet af reden. C. 3 uger efter begyndte solsorten paa et nyt kuld (formentlig den samme fugl?) i samme rede uden — saa vidt jeg kunde se — at foretage nogensomhelst udbredring af reden, der forøvrigt — antagelig paa grund af sit mod vind og vejr fuldstændig beskyttede stude — ikke var synligt medtaget efter første kuld. Der blev i andet kuld kun lagt 3 æg.

KAY SCHÄFFER

En „underjordisk“ Rede af Solsort, *Turdus merula*.

I Valg af Redeplads udviser Solsorten ofte stor Originalitet; selvom der findes et betydelig bedre egnet Redested lige i Nærheden — i hvert Fald set med Menneskeøjne — kan den

finde paa at anbringe sin Rede de utroligste Steder. En af de mærkeligste Redepladser, jeg har truffet, var i en ca. 4 m dyb Kælderskakt, i hvis ene Hjørne der var henstillet en ca. 3 m lang Bjælke. Paa den øverste Ende af denne Bjælke havde et Solsortpar Rede og fik et Kuld Unger ud. Reden laa 1 m under Jordoverfladen og kunde saaledes iagttages fra oven.

I. GERNA

**Husrødstjert, *Phoenicurus ochrurus gibraltariensis*,
i Nykøbing Falster.**

1934, 1935 og 1936 har jeg enkelte Gange iagttaget denne Fugl; hver Gang har det været en syngende Han, og stedse har denne opholdt sig i Havneterrainet tæt ved min Bolig. Et Par Gange har jeg set den sidde syngende paa Telefontraade.

I Juni 1937 har jeg hver Morgen ganske tidligt, naar den første Dagning var indtruffet, kunnet høre Fuglens meget særprægede Sang, og naar vi saa ud ad Vinduet for at opdage Sangeren, fandt vi den stedse paa samme Plads, nemlig paa det øverste Parti af Gavlen paa Byens gamle Raadhus, som ligger opad min Ejendom; i det svage Gry fremtraadte den kun som Silhuet. Fra min Have har vi nogle Gange i Kikkert set Hunnen sidde andet Steds paa Raadhuset. POUL MADSEN

Husrødstjert, *Phoenicurus ochrurus gibraltariensis*, i Odense.

En ung Mand meddelte mig en Dag, at han havde truffet Husrødstjerten i Bypartiet omkring Fyns Forum. Han havde allerede set Fuglene 1936, da de byggede i en Tømmerstabel og havde faaet 4 Unger paa Vingerne. 1937 var der en Han og to Hunner, men Meddeleren antog, at en eventuel Rede var blevet forstyrret, da en Tømmerstabel var flyttet i Foraaret. Samtidig var en Rede af Hvid Vipstjert blevet ødelagt.

For at verificere Iagttagelsen var jeg nede ved Forum 21. Juli 1937 og saa den ene Hun sidde paa et Jerngelænder. Fuglen var næsten ensfarvet mørkegraa med de ydre Halefjer rustrøde. Forvexling med Haverødstjert, *Phoenicurus phoenicurus*, som ogsaa forekommer i Odense, er udelukket.

AXEL HOLM

Husrødstjert, *Phoenicurus ochrurus gibraltariensis*, ved Højer.

2. Juli 1936 saa jeg en Husrødstjert paa en Tømmerplads ved Højer, en Lokalitet, hvor Arten ret ofte holder til.

O. HELMS

„Sortrygget Vipstjert, *Motacilla alba yarellii*“, paa Fyn.

Sidst i Juli 1936 meddelte Kunstmaler JOHANNES LARSEN mig, at der var en Sortrygget Vipstjert i hans Have i Kerteminde, og nogle Dage senere, at den havde vist sig med udføjne Unger. Det var mig umuligt at komme op og se den, men da J. L. nogle Dage senere besøgte mig, havde han en Akvarel med, som han havde malet baade af den gamle og en Unge. Ungen syntes ikke at adskille sig fra Ungen af en Hvid Vipstjert, *Motacilla a. alba*; paa den gamle var Ryggen mørk skifergraa, ikke helt sort, men hvis det har været Hunnen, kan den godt nok have været en Sortrygget Vipstjert. Som et godt Kendemærke kan ogsaa anføres, at den sorte Farve paa Baghalsen forener sig med det sorte paa Brystet, mens de to sorte Felter hos den Hvide Vipstjert er skarpt adskilte.

Racen hører hjemme paa de Britiske Øer og yngler sparsomt i Holland og Nordfrankrig. Det er vanskeligt at sige, om det er en britisk Fugl, der har slaaet sig ned ved Kerteminde. Den Sortryggede Vipstjert kan af og til falde lidt blegere ud i Farven, ligesom Hovedarten kan blive mere mørk. Hvorom alting er, har jeg dog villet henlede Opmærksomheden paa Sagen.

O. HELMS

**Muligt ynglende Dompapper, *Pyrrhula pyrrhula*,
i Nordsjælland.**

5. Maj 1936 iagttoges et Par i Teglstrup Hegn, og 10. Maj 1936 saas 1 ♂ samme Sted. 14. Maj 1936 hørtes Dompap ved Gamle Hellebækvej. 28. Maj 1936 saas et Par i Nyrup Hegn. 6. September 1936 iagttoges et Par i Pindemosen (ved Teglstrup Hegn), og i Oktober Maaned saas flere Gange en ikke udfarvet ♂ (ved Røntofte); de graa Fjer paa Brystet fældedes i Løbet af et Par Uger, hvorefter Fuglen lignede en gammel ♂. 6. Juni 1937 saa jeg et Par paa et afspærret Om-

raade i Hornbæk Plantage (ved Trouville). Nogen Rede har jeg ikke fundet.

K. MADSEN

21. Maj 1936 saa jeg mindst 2 Dompapper i Tisvilde Hegn.

PAUL JÜRGENSEN

**Om en Rede af Lille Korsnæb, *Loxia curvirostra*,
ved Faaborg.**

De bekendte Svanninge Bakker Nord for Faaborg, der oprindelig laa hen som Lyngbakker, er jo ogsaa faldet som Ofre for Tidens Plantningstendenser, og Hundreder af ha er beplantede med Gran og Fyr. Efteraar og Vinter holder jævnlig Korsnæb til heri, og at nogle yngler, er der intet besynderligt i, men en Rede, jeg saa i 1936, frembyder dog noget ejendommeligt ved Tidspunktet og Stedet, hvor den fandtes. 9. Maj meddelte Værten i en af Sommerrestauranterne i Svanninge Bakker mig, at der ynglede et Par Korsnæb paa hans Grund, og jeg tog straks ud for at se paa dem. Sagen var rigtig nok. Rundtom fandtes i Tusindvis af 20—30aarige Fyr og Gran, men Korsnæbparret havde valgt en enligstaaende Skovfyr paa c. 4 m Højde og med en lille aaben Krone til Yngleplads. Træet stod ca. 30 m fra Restauranten og kun faa m fra et Udhus, som hørte dertil. Reden, der ikke var ret stor, sad ude paa en af Grenene. Ungerne var lige ved at være flyvefærdige; de saas tydeligt nok med Hovederne over Redekanten i livlig Rørelse, særlig naar de blev fodrede. De gamle fløj omkring i nogle Fyrretræer i Nærheden, hvor de øjensynlig samlede Frø, hvormed de fodrede Ungerne. Det hele foregik, mens vi stod 4 Mennesker under Reden; Værten fortalte mig, at Fuglene var ganske tamme og ikke lod sig anfægte af de mange Mennesker, som ofte færdedes her.

Maj maa vist anses for en usædvanlig sen Yngletid, da Korsnæbbene jo ellers yngler i Vintermaanederne. I Maj er Naaetræsfrøet fra det foregaaende Aar mest forbi og det nye Frø endnu ikke modent.

O. HELMS

Hortulan, *Emberiza hortulana*, ved Juelsminde.

10. juli 1936 saa jeg en hortulan, der sammen med et par bogfinker og spurve søgte efter næring i køkkengaarden til

kysthospitalet ved Juelsminde. En af hospitalets funktionærer, hvis ornithologiske viden dog neppe er meget bevendt, paastod, da jeg udtalte min forbavelse over at se en hortulan paa denne aarstid, at han havde set 2 saadanne, oven i købet et par gange, paa et nærmere betegnet sted i den tilgrænsende skov, men skønt jeg baade samme dag og i den følgende tid gennemtrawlede skoven, lykkedes det mig ikke at faa hortulanen at se mere.

KAY SCHÄFFER

ANMELDELSER

KNUD BARFOD: Danske Fugle. Til Brug for Realklassen. Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag, København, 1937. 8°, 74 pp., 71 Illustrationer. Pris: Kr. 3,25. — — En Lærebog i Ornithologi til Skolebrug maa vel betragtes som lidt af en Sensation! Stoffet er tilrettelagt efter moderne Principper med Inddeling i »Samfund« og med meget lidt Systematik. Bogen rummer derfor de samme Farer og Fordele som lignende Lærebøger, der er fremkommet i Naturhistorie i de senere Aar. Ved den gennemførte Hensyntagen til de biologiske Forhold faar Eleverne, hos hvem der ofte paa det paagældende Alderstrin spores en udpræget »Skoletræthed«, Stoffet igennem paa en ny og forfriskende Maade, som tilmed kan fremme deres personlige Interesse for »praktisk Ornithologi« til Gavn for baade dem selv og Landets Fuglebestand.

Naar der ikke desto mindre hos mange Pædagoger er en udpræget Uvilje mod disse »moderne« Lærebøger, skyldes det vel for en stor Del, at Systematikken i den Grad er forladt, at der kan komme noget tilfældigt og for populært over Stoffet, som i hvert Fald i en Eksamensklasse kan gøre det vanskeligt at faa Hold paa det. En stor Fordel ved denne Inddeling er det imidlertid, at man, hvor der er Lejlighed dertil, kan tage paa smaa Ekskursioner i Tilslutning til de enkelte Afsnit i Bogen og saaledes faa mere Fasthed i Undervisningen.

Maaske burde Indledningen have indeholdt et Afsnit om Fuglenes Nedstamning, som udmærket kan doceres i Realklassen. Ogsaa Fuglenes Stemme er der gjort meget lidt ud af, og naar den endelig omtales, bruges ofte lidt tilfældige Udtryk, som Bogfinkens »ret melodiske Sang« og Svale- og Mudderklirens »skrigende Stemme«. Derimod er Bogen fri for forslidte Klichéer, selvom man ikke slipper for ». . . og lign.« nogle Gange; gennemgaaende er Sproget klart og nøgternt.

Ialt omtales ca. 170 Arter, hvoraf en Del dog sikkert kunde være strøget til Fordel for mere udførlig Omtale af andre. Mange af de indlagte Spørgsmaal vil sikkert ogsaa synes overflødige, men ellers